

Les mémoires de nos lauréats

Hélène Doutrewé, *Doornroosje doorgeprikt: Moderne adaptaties van een oud sprookje. Een analyse.*

De titel van deze scriptie laat doorschemeren dat de mythe van Doornroosje in een honderdtal bladzijden doorgeprikt kan worden. Maar haar mythe heeft zich door de eeuwen heen en door het toenemende aantal adaptaties zo uitgebreid dat het bijna onmogelijk is geworden een volledig beeld van haar sprookjesleven te geven. Wat ik echter in deze scriptie heb proberen te doen, is mij een weg door de doornhaag te banen en een glimp van het bonte en boeiende verhaal van Doornroosje te tonen. Omdat haar sprookje niet eenduidig is, is mijn analyse ervan ook niet eenzijdig geweest. Mijn kijk op 'Doornroosje' is bijgevolg caleidoscopisch van aard:

Het eerste hoofdstuk van deze scriptie schildert de geschiedenis van het sprookje en geeft een beeld van de thematiek en interpretaties ervan. Uit een aantal 'oude' versies van 'Doornroosje' heb ik vijf verhalen – Het verhaal van Sigurd en Brynhild; het verhaal van Troylus en Zellandine; 'Sole, Luna e Talia' van Basile; 'La Belle au bois dormant' van Perrault, en 'Dornröschen' van de gebroeders Grimm – geselecteerd die ik als de belangrijkste aanknopingspunten gebruik voor de analyse van de moderne adaptaties die ik heb gekozen.

Hoofdstuk twee is gewijd aan *Brieven aan Doornroosje* (2002), een roman van Toon Tellegen, waarin de sprookjesprins niet zozeer in de takken van de doornhaag blijft steken maar zich eerder in filosofische bespiegelingen vastwerkt.

In het derde hoofdstuk staan de spotlights eindelijk op de titelheldin gericht en wordt er aandacht geschonken aan het bekendste en omvangrijkste soort van sprookjesadaptaties: de feministische herschrijvingen. Al zijn de vijf besproken teksten – 'Briar Rose' (1972) van Anne Sexton, 'De schone slaapster en de walkman' (1985) van Jan Wolkers, 'The Lady of the House of Love' (1979) van Angela Carter, *Daar komt de bruid...* (1985) van Lévi Weemoedt en 'Dornröschen' (1975) van Josef Wittmann – allemaal feministisch van aard, ze onderscheiden zich van elkaar qua taal, genre en motieven. Dit suggereert ten overvloede dat er vele verschillende manieren zijn om een sprookje te benaderen.

Alvorens een conclusie te kunnen trekken uit de adaptaties van 'Doornroosje', heb ik het onderwerp van de politieke adaptaties in het vierde hoofdstuk nog kort behandeld. In dit laatste deel komt onder andere de politieke manipulatie van sprookjes in nazi-Duitsland aan bod en staat *Briar Rose*, een Engelstalige roman over een 'holocaustsprookje' centraal.

Elk hoofdstuk van deze scriptie had het voorwerp kunnen zijn van nog gedetailleerder onderzoek. Het zou bijvoorbeeld de moeite waard zijn geweest de inhoudelijke en vormelijke verschillen te bespreken tussen de vrij gedurfde versie van Basile en het aristocratische sprookje van Perrault of de 'gekuiste' versie van de gebroeders Grimm. Dit had waarschijnlijk waardevolle inzichten kunnen verschaffen over onder andere de context waarin deze sprookjes werden opgeschreven. Toon Tellegens filosofische briefroman verdiende ook meer aandacht dan een beknopt hoofdstuk in een scriptie over sprookjesadaptaties. Zijn prins heeft geen twintigtal brieven geschreven maar precies driehonderd vijftig epistels, 'voor elke dag, een jaar lang'.¹ De feministische herschrijvingen zijn zoals eerder vermeld de omvangrijkste bron van sprookjesadaptaties. Ook daar had ik dus nog een heel verhaal uit kunnen spinnen. Ten slotte beperken de politieke adaptaties die ik heb besproken zich tot een bepaald tijdvak, met name de Tweede Wereldoorlog, wat op zich niet helemaal representatief is. Maar in deze scriptie is het vooral mijn bedoeling geweest te laten zien hoe een bepaald gegeven, in dit geval het sprookje van 'Doornroosje', op de meest uiteenlopende manieren getransformeerd kon worden en de aanleiding kon vormen tot een volkomen nieuw literair werk.

Mijn conclusie van *Doornroosje doorgeprikt* klinkt als volgt: 'De oude sprookjes en moderne adaptaties die ik in deze scriptie heb bijeengebracht, getuigen van het 'transnationale' en 'transculturele' karakter van het sprookjesgenre. Dit grote aantal herschrijvingen lijkt Doornroosje in elk geval een sprookjesachtige toekomst te voorspellen. 'Sterven zal ze niet'²...'

¹ Zie de achterflap van Toon Tellegens *Brieven aan Doornroosje* (2003), Querido.

² Grimm, Jacob en Wilhelm (1984), 'Doornroosje'. Het oorspronkelijke citaat in het Duits is: 'Es soll aber kein Tod sein, sondern ein hundertjähriger tiefer Schlaf, in welchen die Königstochter fällt'. De Nederlandse vertaling van de verzachtende woorden van de twaalfde fee klinkt als volgt: 'Sterven zal ze niet, maar honderd jaar zal ze slapen'.